

PROGRAM POLITYKI ZDROWOTNEJ
SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW
GMINY DOBRA Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia)
NA LATA 2023 - 2024

Dobra, 2023 r.

I. Opis problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu polityki zdrowotnej

1.1. Problem zdrowotny

Grypa jest ostrą, zakaźną chorobą układu oddechowego, szerzącą się drogą kropelkową, powodującą cykliczne epidemie i pandemie. Grypę charakteryzuje wysoka zakaźność, możliwość zakażenia w każdym wieku i w każdej szerokości geograficznej. W Polsce sezon epidemiologiczny zachorowań przypada na okres od początku jesieni do wiosny przy czym szczyt zachorowań występuje między styczniem a marcem. U ludzi grypę wywołują trzy typy wirusa: A, B i C. Typ A wirusa grypy w związku ze swoją zdolnością do tzw. skoku antygenowego (zmiany antygenowe wirusa powodujące powstanie nowego podtypu wirusa) jest wirusem podwyższonego ryzyka i najczęściej odpowiada za epidemie i pandemie. Wirus typu B nie stanowi ryzyka zachorowań epidemicznych, ale może być odpowiedzialny za zachorowania sezonowe. Wirus typu C wywołuje zakażenia głównie u dzieci. Wirusy grypy zakażają komórki nabłonka nosa, krtani, tchawicy i oskrzeli uszkadzając nabłonek układu oddechowego co z kolei otwiera drogę patogenom bakteryjnym i dlatego dochodzi do wielonarządowych powikłań pogrypowych, które mogą prowadzić do inwalidztwa lub nawet zgonu. Grypa jest chorobą, w której ciągła zmienność wirusa ma zasadnicze znaczenie dla występowania w populacji ludzkiej sezonowych epidemii, a rzadziej pandemii których konsekwencje to wymierne wysokie skutki zdrowotne i ekonomiczne. Najskuteczniejszą metodą zapobiegania grypie są profilaktyczne szczepienia. Wirusy grypy są bardzo różnorodne i łatwo ulegają mutacji tworząc nowe odmiany. Z tego względu WHO co roku określa linie wirusa, których spodziewa się, że będą powodować zachorowania w następnym sezonie grypowym. Grypa może prowadzić do groźnych powikłań ze strony układu oddechowego, krążenia, ośrodkowego układu nerwowego itd. Infekcje grypowe są szczególnie groźne dla osób starszych, a także dla noworodków, dzieci i kobiet w ciąży. U osób starszych są przyczyną zaostrzeń chorób układu oddechowego, mogą prowadzić do powikłań ze strony innych układów w tym sercowo-naczyniowego. Liczne badania wskazują, że szczepienia przeciwko grypie to najbardziej skuteczny sposób zapobiegania infekcjom i powikłaniom przez wirus grypy. Szczepienia przeciwko grypie zmniejszają liczbę hospitalizacji i śmiertelności z powodu grypy i jej powikłań.

1.2. Epidemiologia

Grypa trapiła ludzkość od stuleci. Opisana została już przez Hipokratesa w roku 412 p.n.e.. Pierwszy raz pandemię grypy zanotowano w wieku XVI. Kolejne fale zachorowań na grypę pojawiały się co kilkadziesiąt lat. W XX wieku odnotowano trzy pandemie grypy. Pierwszą była hiszpanka wywołana wirusem podtypu A/H1N1 i miała miejsce w latach 1918-1919, która spowodowała zgon 50-100 mln ludzi co stanowiło 3-5% populacji świata. Następnie w latach 1957-1958 grypa azjatycka wywołana wirusem podtypu A/H2N2, na skutek której zmarło 1 do 1,5 mln osób i w latach 1968-1970 grypa hongkong wywołana wirusem podtypu A/H3N2. Szacunkowa liczba zgonów od 750 tys. do 1

SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia) NA LATA 2023 – 2024”

mln osób. Obecnie grypa jest jedną z najczęściej występujących wirusowych chorób zakaźnych i istotną przyczyną zachorowań oraz zgonów w wielu regionach świata, a także w Polsce. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia w ciągu roku zapada na nią około 330-390 mln ludzi na całym świecie, to jest 5-15% populacji. Z danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego wynika, iż w roku 2017 odnotowano 101.255 zachorowań na grypę z tego 537 osób zostało skierowanych do szpitala, co stanowi 0,53 % ogółu zachorowań. W roku 2018 obserwujemy wzrost zachorowań do 112.004 osób, w tym 1.024 zostały skierowane do szpitala, co stanowi 0,91% ogółu zachorowań. Z danych Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Szczecinie wynika, iż liczba zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę na terenie miasta Szczecina w 2018 roku wyniosła 32.190 osób, w 2017 r. stanowiła 30.868 przypadków zachorowań co stanowi wzrost o 4,3%. W Polsce w 2017 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 945 869 w tym 490 066 w wieku powyżej 65 roku życia. WHO podkreśla znaczenie szczepień przeciwko grypie przede wszystkim wśród osób z grup ryzyka ciężkiego przebiegu choroby do których zalicza m.in. osoby od 65 roku życia.

1.3. Opis obecnego postępowania

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Dobra w wieku od 65 roku życia – z grupy szczególnego ryzyka. Liczba osób zamieszkujących gminę wynosi – 24 765 (stan na 31 grudnia 2022 r.) w tym 2.987 osób które w br. ukończą 65 lat i więcej. Program pozwoli na zwiększenie dostępności do zakupu szczepionek, a tym samym zwiększenie skuteczności zapobiegania grypie i jej powikłaniom. Szczepienia przeciwko grypie nie są finansowane ze środków NFZ. Gmina Dobra uważa, iż niwelowanie bariery finansowej w dostępie do szczepień przeciwko grypie pozwoli na zwiększenie wskaźnika wyszczepialności w grupie docelowej. Prowadzone działania edukacyjno-informacyjne w trakcie realizacji programu przyczynią się do wzrostu zainteresowania szczepieniami wśród osób z grupy ryzyka.

Zakres programu jest zgodny z:

1. Priorytetami zdrowotnymi określonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych - **priorytet 6**; zwiększenie skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom, w tym przeciwdziałanie skutkom nieprawidłowej antybiotykoterapii.

2. Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020

Cel operacyjny 4: Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki (cel 2. Profilaktyka - Profilaktyka chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi.

SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia) NA LATA 2023 – 2024”

II. Cele programu polityki zdrowotnej i mierniki efektywności jego realizacji

2.1. Cel główny

Zwiększenie liczby osób zaszczepionych przeciwko grypie wśród populacji objętej programem, a tym samym zapobieganie zachorowaniom na grypę i powikłaniom grypy wśród mieszkańców Gminy Dobra .

2.2. Cele szczegółowe

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej wskazań do szczepienia przeciwko grypie wskazując korzyści wynikające ze szczepień.
2. Zwiększenie dostępności do bezpłatnych szczepień przeciwko grypie osób od 65 roku życia.
3. Zmniejszenie zachorowalności i umieralności na grypę i jej powikłania wśród mieszkańców Gminy Dobra.

2.3. Oczekiwane efekty

1. Zapobieżenie ciężkim przebiegom infekcji grypowych oraz powikłaniom ze strony sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, krążenia, ośrodkowego układu nerwowego itp.
2. Zwiększenie odporności osób poddanych szczepieniu.
3. Zwiększenie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną.

2.4. Mierniki efektywności odnoszące się do celów Programu

1. Liczba pacjentów zgłoszonych do Programu - liczba 2.806 osób stanowi 100% populacji osób od 65 roku życia. Szacujemy że do Programu przystąpi 500 osób tj. 17,8 % populacji.
2. Ocena jakości świadczeń w Programie – ankieta satysfakcji uczestnika programu
3. Ocena efektywności programu – ma na celu wykazanie ile osób wskazanej populacji zaszczepiło się z własnej inicjatywy, a ile biorących udział w programie.

III. Charakterystyka populacji docelowej oraz charakterystyka interwencji, jakie są planowane w ramach profilaktyki zdrowotnej.

3.1. Populacja docelowa

Mieszkańcy Gminy Dobra (Kobiety i Mężczyźni) w wieku od 65 roku życia i powyżej . Program skierowany będzie do 2806 osób u których nie występują przeciwwskazania do szczepienia. Zgodnie z szacunkami Światowej Organizacji Zdrowia WHO – co roku na świecie choruje na grypę 5-15% populacji. Zakłada się, że w Programie weźmie udział 17,8 % populacji tj. ok 500 osób.

3.2. Kryteria kwalifikalności do udziału w programie polityki zdrowotnej oraz wyłączenia z programu polityki zdrowotnej

Program kierowany jest do mieszkańców Gminy Dobra, którzy spełniają następujące kryteria:

- wiek 65 lat i więcej;
- zamieszkiwanie na terenie Gminy Dobra
- zgoda pacjenta na udział w szczepieniu
- brak przeciwwskazań do szczepienia stwierdzony przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej

3.3 Planowane interwencje

W ramach realizacji Programu dokonano wyboru szczepionki czterowalentnej, zapewniającej szersze spectrum ochrony. Taki wybór zgodny jest z aktualnymi zaleceniami Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (European Centre for Disease Prevention and Control, ECDC), Podobny wybór sugerują rekomendacje brytyjskiego Joint Committee on Vaccination and Immunisation, JCVI, stwierdzając że szczepionka trójwalentna zawiera szczep wirusa grypy z jednej linii typu B, a częściej mamy doczynienia z niedopasowaniem między szczepionką a krążącym szczepem typu B. Stosowanie czterowalentnych szczepionek przeciw grypie, zawierających szczep z każdej linii typu B powinno poprawić dostosowanie szczepionek. W tej sytuacji Wspólny Komitet ds. Szczepień i Immunizacji zaleca, aby wybierać inaktywowaną czterowalentną szczepionkę przeciw grypie zamiast trójwalentnych.

1. Szczepionka przeciwko wirusowi grypy odbywać się będą z zastosowaniem szczepionki czterowalentnej dopuszczonej do obrotu w Polsce, wybranej na podstawie opinii lekarza specjalisty. Szczepienia będą realizowane przez cały sezon występowania grypy. Zakłada się objęcie szczepieniami największej populacji docelowej na początku sezonu epidemiologicznego tj. od miesiąca września 2020 r.
2. Edukacja zdrowotna adresatów Programu:
 - realizowana za pomocą plakatów, ulotek informacyjnych w podmiotach leczniczych realizujących szczepienia itp.
 - prowadzona podczas wizyty u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej – przekazywanie informacji o wymiernych korzyściach dla pacjenta wynikających z faktu zaszczepienia się zwłaszcza dla osób z grupy ryzyka tj. 65 lat i więcej.

3.4. Sposób udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach polityki zdrowotnej.

Świadczenie w postaci wykonania szczepienia przeciw grypie otrzyma każdy mieszkaniec Gminy w grupie wiekowej od 65 roku życia i więcej, który wyraził chęć udziału w programie i u którego lekarz podstawowej opieki zdrowotnej nie stwierdził przeciwwskazań do szczepienia. Badanie

SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia) NA LATA 2023 – 2024”

lekarские wykonane przed szczepieniem oraz podanie szczepionki jest nieodpłatne w ramach świadczeń finansowanych przez NFZ podczas wizyty w przychodni lekarza rodzinnego. Tym samym zwiększają dostępność do udziału w programie i ograniczają znacznie koszty jego realizacji. Pacjenci będący mieszkańcami Gminy Dobra, lecz zadeklarowani w placówkach medycznych poza Gminą np. na terenie Szczecina, nie będą ponosili kosztu usługi medycznej – zaszczepienia.

3.5. Sposób zakończenia udziału w Programie

Program szczepień ochronnych nie przewiduje obowiązkowych szczepień ochronnych dla osób od 65 roku życia, pomimo iż szczepienia dla tej grupy osób są szczepieniami zalecanymi. Szczepienia te będą uzupełnieniem świadczeń ponadstandardowych dla wskazanej populacji, których koszt zostanie pokryty z budżetu gminy. Pełne uczestnictwo osoby w programie polega na;

- zrealizowaniu schematu szczepień szczepionką przeciw grypie;
- poinformowaniu pacjenta o zasadach postępowania w razie wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego w tym o konieczność ponownego zgłoszenia się do POZ w takim przypadku;
- poinformowaniu pacjenta o możliwości udziału w programie w kolejnym roku kalendarzowym;
- osoba kończy udział w programie.

IV. Organizacja programu

4.1. Etapy realizacji Programu i działania podejmowane w ramach etapów.

W celu zapewnienia wysokiej frekwencji udziału w Programie niezbędnym jest dostęp do informacji o sposobie jego realizacji poprzez;

1. Informacje w placówkach POZ realizujących szczepienia
2. Informacje na stronie internetowej gminy www.dobraszczecinska.pl i portalu mieszkańców gminy Gmina Dobra 24.pl
3. Ogłoszenia na słupach ogłoszeniowych i tablicach ogłoszeń w miejscowościach na terenie gminy.
 - 1) opracowanie projektu programu;
 - 2) uzgodnienia z podmiotami leczniczymi realizującymi szczepienia;
 - 3) kampania informacyjna prowadzona wśród mieszkańców Gminy;
 - 4) zakup szczepionek
 - 5) realizacja szczepień w POZ na terenie gminy
 - 6) monitorowanie przebiegu realizacji Programu

SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia) NA LATA 2023 – 2024”

- ciągłość akcji informacyjnej prowadzonej przez Urząd Gminy i akcji edukacyjnej prowadzonej w POZ w trakcie wizyty lekarskiej
- kontakt z placówkami medycznymi odnośnie problemów, ew. zakłóceń w prowadzeniu Programu
- czuwanie nad prawidłowym przebiegiem realizacji Programu zgodnie z ustaleniami lekarzami POZ na terenie Gminy

7) rozliczenie finansowe Programu

4.2. Warunki realizacji programu polityki zdrowotnej dotyczące personelu, wyposażenia i warunków lokalowych.

Program szczepień będzie realizowany przez jednostki medyczne – POZ na terenie Gminy Dobra. Szczepienia będą przeprowadzane z zachowaniem wszelkich warunków, określanych dla prawidłowego szczepienia. W Programie będą używane szczepionki przeciwko grypie zarejestrowane i dopuszczone do obrotu w Polsce, w oparciu o aktualną wiedzę medyczną. Warunki niezbędne do realizacji Programu są zapewnione w placówkach opieki zdrowotnej, spełniające wymogi wykonywania szczepień ochronnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012. w sprawie wymagań określonych jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U z 2012 r. poz. 739).

Szczepienia przeprowadzone będą przez pielęgniarki posiadające odpowiednie kompetencje, pod nadzorem lekarskim, w punkcie szczepień zaopatrzone w odpowiednie wyposażenie do przechowywania szczepionek. Szczepienia będą realizowane w podmiotach leczniczych na terenie Gminy spełniających warunki wykonywania szczepień ochronnych zgodnie z art.8 pkt 2 ustawy o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r. (Dz.U. z 2015 r. poz.618 z późn. zm.). Wykonawcy Programu zobowiązani są do prowadzenia dokumentacji medycznej na zasadach obowiązujących w zakładach opieki zdrowotnej.

V. Sposób monitorowania i ewaluacji Programu

Monitorowanie przebiegu Programu dokonywane będzie zarówno w trakcie jego trwania – na bieżąco jak i po jego zakończeniu. Polegać będzie na dokonaniu oceny zgłaszalności do Programu na podstawie list uczestnictwa, ponadto na określeniu liczby osób, które nie zostały objęte Programem z powodów zdrowotnych lub innych. Organizator wyznaczy osobę odpowiedzialną za stały monitoring jakości świadczeń w Programie. Ponadto każdy uczestnik Programu zostanie poinformowany o możliwości zgłaszania uwag pisemnych do organizatora w zakresie jakości uzyskanych świadczeń. Po zakończeniu realizacji Programu zostanie dokonana ewaluacja, która opierać się będzie na porównaniu stanu sprzed wprowadzeniem działań w ramach programu i po jego zakończeniu, z uwzględnieniem mierników efektywności określonych w Programie.

SZCZEPIENIA OCHRONNE PRZECIWKO GRYPIE DLA MIESZKAŃCÓW GMINY DOBRA
Z GRUPY SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (osób od 65 roku życia) NA LATA 2023 – 2024”

VI. Koszt realizacji Programu

Szacunkowy koszt realizacji Programu w 2023 roku wynosi - 28.000 zł

(450 uczestników x 42 zł)

1. Koszt jednostkowy szczepionki - 42 zł
2. Koszt szczepienia - 20 zł
3. Badanie lekarskie - 0 zł
4. Kampania informacyjno-edukacyjna - 0 zł

Program finansowany jest ze środków budżetu Gminy Dobra. Koszt Programu w latach 2023-2024 będzie uzależniony od wysokości środków w budżecie Gminy przeznaczonych na jego realizację w kolejnych latach. Szczepienia przeciwko grypie są szczepieniami zalecanymi lecz nierefundowanymi przez NFZ. Osoby starsze często nie poddają się szczepieniom ze względów ekonomicznych.

Wybierając powyższy Program Gmina Dobra kierowała się dobrem mieszkańców 65+ mając na uwadze zwiększenie odporności, ograniczenie zachorowalności na grypę i zapobieganie powikłaniom z powodu ciężkich powikłań grypy.

Bibliografia:

1. Wiesław Magdziak, Danuta Naruszewicz Lesiuk, Andrzej Zieliński; Wakcynologia 2007 r.
2. Lidia Brydak; Grypa i jej profilaktyka; wydanie I 1998
3. Janusz Cianciara, Jacek Juszczyk; Choroby zakaźne i pasożytnicze; 2012 r.
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych
5. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny dane za lata 2017 i 2018 r.
6. Dane Ministerstwa Zdrowia
7. Dane własne – ewidencja ludności Urzędu Gminy